

Bogu na čast. bliznjemu na pomoč!

GASILEC

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno. — Za neude stane vsaka številka 20 vin.

Zvezne zadeve.

Na konkretno vprašanje o zadevi streljanja s topiči (možnarji) pri alarmiranju požarov je izdala c. kr. deželna vlada sledeči razpis (štev. 12.292):

Na vlogo z dne 5. maja 1903, štev. 179, se naznanja cenjenemu odboru, da razglas c. kr. predsednika na Kranjskem z dne 16. maja 1901. l., štev. 585, dež. zak. štev. 17, v zadevi streljanja s topiči ob slovesnih prilikah sicer ne velja za naznanjevanje požarov s topiči, vendar pa je vobče z ozirom na javni red in varnost nujna potreba, da se uporaba topičev tudi pri drugih prilikah kolikor le mogoče omeji.

Kar se tiče osobito alarmiranja požarne brambe s topiči v B., se je iz vršenih poizvedovanj dognalo, da to ni neobhodno potrebno, temveč da popolnoma zadostujejo navadna znamenja s trombo ali z zvonom, ter smatra c. kr. deželna vlada tem manj potrebnim, v tej zadevi kaj ukreniti.

V Ljubljani, dne 27. julija 1903.

Za c. kr. deželnega predsednika
Schaffgotsch s. r.

Ta odlok se daje, gasilnim društvom v ravnanje, na znanje.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1903.

Za zavezni odbor gasilnih društev
Franz Doberlet s. r.

K zgodovini brizgalnice.

Najvažnejše orodje gasilcevo, njegovo orožje proti ognju, je brizgalnica; z njo more brizgati vodo v ogenj, da ga pogasi ali vsaj omeji.

Znano je, da so že davno rabili sesala in stiskala za vzdig vode. Že Vitruv omenja v svojem delu o stavbeni umetnosti, da je že 200 let pred Kr. r. v Aleksandriji živeči mehanik Ktezibij uporabljal nekake pumpe. Ktezibij se imenuje kot znanjnik vodne črpalke.

Uporabo te pumpe, v začetku «machinae Ktesibicae» imenovane, kot brizge je omogočil učenec Ktezibijev Hero z uporabo obratnih cevi. V svojem delu o zračnem tlaku «Pneumatica» uči Hero o sestavi take tlačilne brizge z dvema cilindroma, ki ju je imenoval «Sipho», in jo označi določno kot gasilno brizgo.

Uporaba te brizge pa ni bila občna, ker se šele pri Pliniju mlajšemu, 112. l. po Kr. r., zopet imenuje gasilna brizga. Naznanja namreč v nekem pismu na cesarja Trojana ob požaru v Nikomediji, da ni bilo pri rokah ne brizgalnice, ne vodnega vedra ali drugega pripravnega orodja, šele on, Plinij namreč, je, v svesti si svojega dostojanstva kot prefekt, zaukazal napraviti teh orodij.

Sovrstnik Plinijev, stavbenik Appolondor, uči, kako si je pomagati, ako je gornji del poslopja v ognju in ni stroja, «Sipho» imenovanega, pri rokah. V tem primeru je usnjate, z vodo napolnjene cevi pritrđiti na droge, s stiskanjem cevi se brizga voda iz njih.

«Sipho» se imenuje stroj, s katerim se meče (brizga) voda na višje stoječe goreče predmete.

Hesyehius razlaga v četrtem stoletju v svojem besednjaku besedo «Sipho» kot stroj, s katerim se izmetava voda. V začetku sedmega stoletja živeči Isidor Hispalendis omenja, da se «Sipho» rabi v jutrovih deželah za gašenje ognja. (Origines des Isidorus XX b.)

V rimskih-justinijanskih postavnih knjigah se večkrat govori o gasilnem orodju, ali le na enem mestu pri Ulpianu se omenja «Siphone», in še tukaj kot kake ročne brizgalnice.

Kdaj da so mesta po Nemčiji in drugod dobila brizgalnice, ni moči natančno določiti; bili so pa gotovo požarni redi preje nego brizgalnice. Beekmann navaja v svoji knjigi o iznajdbah kot najstarejšo postavto te vrste gasilni red mesta Frankobroda ob Majnu iz leta 1460.; najstarejši gasilni redi dunajski so iz let 1278., 1454. in 1485. Posebnih gasilnih redov je bilo le malo, ker so se isti združili v stavbenem redu, v katerem je bilo omenjeno o varstvu zoper ogenj in njega omejitvi.

V stavbenih zapiskih mesta Avgsburga (1518) so omenjene prvokrat tudi brizgalnice. Kot njih proizvajalnik se imenuje zlatar Anton Platner, ki je prvi napravil gasilno brizgo. V izboljšanju brizgalnic so se po navodilih Platnerja trudili še Werner, Herman Brandmeier in Seifert.

V Norimberku je napravil Janez Hautsch veliko brizgalnico. Ta brizgalnica je bila pritrjena na 10 čevljev dolgih in 4 čevlje širokih saneh ter je imela 8 čevljev dolgo, 2 čevlja široko in 4 čevlje visoko vodoshrambo. Da se je moglo delovati s to brizgalnico, je bilo treba 28 mož, a en palec močni curek je metala ta brizgalnica 80 čevljev visoko.

Izven tedanjega nemškega cesarstva se brizgalnica ni posebno razširila, da, celo velika mesta so si jo šele kesno nabavila.

V Parizu se je brizgalnica vpeljala šele leta 1699.; kralj je dal samo Duperrierju pravico, take stroje, tam pompes portatives imenovane, izdelovati, in omenjenega leta si je mesto nabavilo 17 takih brizgalnic, ali leta 1722. se je njih število povišalo na 30.

Sredi šestnajstega stoletja so bile te brizgalnice še dokaj enostavne, dasi jim je že Ivan Hautsch privedil premakljivo izpuščalno cev, ki se je sukala na vse strani. Ker pa je brizgalnicam manjkala vetrnik, so bile le stiskalke in so vodo brizgale le sunkoma.

Po poročilih francoskega stavbenika Perraulta se je baje l. 1684. nahajala v kraljevi knjižnici v Parizu brizgalnica z vetrnikom; z njo se je brizgala voda v nepretrganem curku; toda ker manjka vsak vir iznajdnika, je bil to mogoče le model. Do leta 1725. so se posluževali Francozi le navadnih tlačilnih brizgalnic, da, na Angleškem so bile iste v rabi do l. 1760.

Vetrnik je bil znan že Herotu iz Aleksandrije (Heronova steklenica), toda pozabili so ga. Zopetna iznajdba vetrnika se pripisuje mehaniku Leopoldu v Vratislavu l. 1719., ki je prvo brizgalnico z vetrnikom opisal l. 1720. Prve brizgalnice Leopoldove so imele dobro zaprt in privarjen bakreni vetrnik, toda le en cilinder; en mož je zamogel vodo v nepretrganem curku 20 do 30 čevljev visoko izhitati.

Te brizgalnice so pripravile Francoze, da so se začeli brigati za brizgalnice z vetrnikom, in Francoz Du Fay je podal l. 1725. pariški akademiji razpravo o teh brizgalnicah.

Daljni važni korak v napredku je bila uporaba cevi — takrat kače imenovane —, ki so se poljubno zdaljšale ali skrajšale. Z njimi so v bližini ognja delovali s celim curkom.

To iznajdbo je pripisovati Holandcema Janu in Nikolaju van der Haydu, ki sta bila višja preglednika gasilnih priprav v Amsterdamu leta 1672., in leta 1673. so se že te brizgalnice, imenovane «kače brizgalnice», praktično uporabljale; leta 1677. sta iznajdnika dobila izključni privilegij za izvršitev takih brizgalnic. Leta 1695. je bilo v Amsterdamu že 60 brizgalnic. Ona sta že leta 1690. vse razstave anatančno opisala v posebnem delu.

Imenovana Holandca sta tudi iznajdnika vodonošev (hidroforov), strojev s sesalno in stiskalno pumpo. Začetkoma je bila ta pripravna sila priprosta. Imela je sesalno stran z eno na brizgo privito cevjo, katere konec se je razširil v vrečo, ki se je vzdignila na trinog. V ta trinog se je vlivala voda z vedrci.

Cevi sta brata napravljala iz jadvovine, ki je bila z nekim kitom namazana. Zboljšal jih je tapetnik Beck v Lipskem, ki je napravljala leta 1720. konopne cevi brez šiva. V Draždanah in na Šleziji so se pozneje izdelovale cevi iz konca. A leta 1789. so neki I. H. Wachtel v Weimaru, Hegner in Ehrliholzer v Bethnalu izumili manufakturo, da so se napravljale cevi brez šiva, ki pa niso prepuščale vode.

Istodobno so se uporabljale sešite usnjate cevi, in tem so sledile leta 1809. znetane; takih pa ne najdeš skoro nikjer več, kajti izpodrinile so jih konopne, lanene in bombaževе cevi. Preparirane konopne cevi so najprvo začeli izdelovati leta 1847. v Hannoveru.

Po iznajdbah van der Hayde je bila pozornost posebno posvečena izdelovanju brizgalnic, in razni mehaniki so se pečali z njih izboljšavo in spopolnitvijo.

Dvorni mehanik Beysser v Mannheimu je izdeloval brizgalnice, ki so brizgale vodo istodobno na dve, štiri in šest strani.

I. A. Kaerl v Osnabrücku je leta 1780. izumil brizgalnico, ki je brizgala vodo z veliko silo skozi dvoji nihali, ki sta ju vihtela dva dečka. Mehanik Gaspara v Parizu je leta 1786. sestavil brizgalnico, ki je imela prednost, da se je bat prav lahko premikal.

Ta čas ni porajal nove iznajdbe in šele druga polovica devetnajstega stoletja je prinesla preobrat, posebno, da so se osnovala gasilna društva. Niso bile nove iznajdbe, temveč le izboljšanje.

Dosegel se je smoter, brizgalnice izdelovati v pravi konstrukciji, da so posamezni deli med seboj v pravem razmerju, da se njih največja delavnost doseže. Težke omare so se odstranile, nerodne obračalne cevi so se nadomestile s Haydovo iznajdbo stiskalnih cevi in sesalo se je popolnilo kar najbolje.

Uporaba sesala, ki se sedanji enači, se imenuje že leta 1724., ali obča vpeljavo sesaljk datira od 1860. leta naprej, dandanes pa se skoro nobena brizgalnica ne dela več brez sesala, zakaj če tudi ni možno vode naravnost črpati, se postavi posoda poleg brizgalnice, da se raje v isto zliva voda, mesto v brizgalnično omaro.

Prve sesalne cevi so bile iz sešitega usnja s kovinskimi obroči; mesto teh obročev so pozneje uporabljali železne in medene špirale, dočim so se pri vodoravnih sesalnih ceveh uporabljale špirale iz bakra. Leta 1850. so se čim dalje izboljševale in so sedaj izključno v rabi.

Sesalni vetrnik je bil najprej vpeljan leta 1850. na Angleškem, danes ga ima vsaka boljša brizgalnica.

Konstrukcija brizgalnic je v sestavi ostala skoraj prvotnim enaka; med raznimi sestavi z vodoravnimi, poševnimi ali stoječimi cilindri, z navadnimi ali vrtečimi bati, je brizga z dvema stoječima odprtima valjama najbolj razširjena. Bati so bili prvotno iz usnja ali klobučine, redkeje iz medi s konopnim ovitkom; po vpeljavi sesaljk so izdelovali obrušene kovinske bate; te rabijo tudi sedaj.

Zaklopki (ventili) so bili priklopni ali stožni, čeravno so se od leta 1870. začeli vpeljavati tudi kroglasti; vendar se prve vrste uporabljajo najčešče.

Da postanejo zaklopki pristopni in ostanejo vendar popolno gosti, na to se je obračala pozornost strokovnjakov. Ta skrb

je tudi opravičena, ker ravno pri zaklopkah je zaslediti največkrat napako in kvar. Po daljšem proučevanju so se napravile zaklopnice v različnih sestavah, ali vse merijo na to, da se more do zaklopkov kar najhitreje in najlažje.

Brizgalnice so različne; skoraj vsaka tvornica jih izdeluje drugače. Najbolj razširjena je štirikolesna vozna brizgalnica, ki ima v sredi med kolesi vodoshrambo.

Snemalna brizgalnica se je začela uporabljati na Francoskem, od tam je prišla v Italijo in potem tudi k nam. Ta brizgalnica ima svoje posebne prednosti za razne kraje.

Jele so se tudi napravljati male brizgalnice, kakor: dvo-kolesnice, nosilne, brentače, berglaste i. t. d. Ker so jako pripravne, so zelo razširjene.

Vodonoši so bili izpočetka velike sesaljke brez omare, ki so donášali v veliki množini vodo brizgalnicam brez sesala, a danes se isti skoro več ne izdelujejo, ker imajo vse brizgalnice sesala.

Gasilna brizga je dandanes tako dovršena, da jo je težko še popraviti in zboljšati.

Ker se pa od gasilstva čimdalje več zahteva, oziraje se na krajevno razmerje in na človeško silo in moč, ki pa tudi kmalu opeša in je silno draga, stremlje se na to, da se človeško moč čim manj obremeni. Najbolj se je to doseglo z vpeljavo vodovodov. Toda povsod se ne da vpeljati vodovod, zato se je skušalo pridobiti parno moč.

Prve parne brizgalnice so se napravljale leta 1829. od Braithwaite in Ericsona na Angleškem in leta 1832. od Ericsona v Cincinatiju v Ameriki. V teh deželah so se parne brizgalnice kaj naglo razmnožile in dandanes jih v imenovanih deželah skoraj izključno uporabljajo.

V Nemčiji je postavil prvo parno brizgalnico leta 1865. M. Albrecht v Hamburgu, in v Avstriji je prvo brizgalnico izdelala leta 1867. tvrdka W. Knaust na Dunaju. V novejšem času se pa pojavljalo tudi že brizgalnice z motorji, in na Dunaju ima gasilno društvo take že v rabi.

Koliko se je pa zboljšalo v ceveh, ve vsak gasilec. Posebno velik napredek je zabeležiti v cevinih vijakih in v enakomernosti teh vijakov in cevi, ki so skoraj pri vseh brizgalnicah enake, to je v premeru 85 mm.

Naj bi ne bilo ne občine, ne večjega kraja, ne vasi brez brizgalnice. Koliko nesreče bi se zabranilo, koliko večjih požarov zadušilo, preden se razširijo. Pogoj k temu pa je, da so tudi brizgalnice vedno v pravi oskrbi in v dobrem stanju, ker le s takimi se more uspešno delovati. Ob nakupu brizgalnic naj se ne gleda toliko na ceno; gleda se naj, da so dobro in solidno izdelane, le dobra brizgalnica se obnese ob času potrebe, in le z dobro brizgalnico je mogoče, rešiti imetje svojega bližnjega in se postaviti v bran pogubonosnemu elementu.

Gasilska slavnost v Pragi.

Dne 14., 15. in 16. avgusta t. l. je praznovalo gasilno društvo v Pragi svojo petdesetletnico. Ob tej priliki je zborovala češka gasilna in slovanska zveza gasilcev. V ponosni zlati Pragi se je te dni zbralo nad 16.000 gasilcev, navdušenih za sveto idejo gasilstva z geslom: «Bogu na čast, bližnjemu v pomoč». Poleg občudovanja vrednega števila gasilcev iz Češke, Moravske in Šlezije so bili kaj dobro zastopani Poljaki in Rusini iz Galicije; prišli so tudi poslanci iz Kranjske,* Hrvaške in celo iz Francoske. Ob času slavnosti je vladalo najlepše soglasje in ni bilo opaziti ne najmanjše nerednosti. Veselje si bral raz obraza vsakemu, ki se je divil v tako velikanski množici. V gasilski opravi si videl že osivele in še mlade, čile može iz vseh slojev prebivalstva. Da, poleg učenjakov, doktorjev in učiteljev je šetal po mestnih ulicah priprosti seljak, in tudi plemenitaš se ni sramoval nadeti si gasilske oprave. Tudi v nagovorih nisi čul «gospod» in družega, ampak prijatelji in tovariši.

Dne 14. avgusta ob 8. uri zvečer je bil na Zofijinem otoku sprejemni večer. Prostrana dvorana in galerija sta bili napolnjeni do zadnjega prostorčka; in koliko jih je pač moralo

* Zvezo gasilnih društev sta zastopala tajnik Trost in odbornik Papler; ljubljansko gasilno društvo načelnik L. Štriclej in odbornika Barle in Leutgeb, dalje še Vilfan iz Ježice in Roblek iz Radovljice.

ostati zunaj! Večer je otvoril starosta češke gasilne zveze, gospod Matija Mayer, ki je podal zgodovino češke gasilne zveze do današnjega dne. Pozdravil je zbrane tovariše in goste, posebno Jugoslovane in Francoze.

V imenu mestnega zastopa je pozdravil zbrane gasilce gospod svetnik Tereba.

Za pozdrave so se zahvalili in češkemu gasilstvu so nazdravili Poljak dr. Cviklicer, Rusin Chanik, Slovenec Trošt, Šlezijec Gudrich, Hrvat Absac in Francoz Cayllé. Dalje so govorili poslanca V. Březnovsky in Mayer, načelnik praškega gasilnega društva V. Vejďělek, za učiteljsko zvezo učitelj Skála ter dr. Baxa, Forman in drugi. Navduševalna sta bila govora gospoda Michaleka in gospoda K. Vozaba, ki sta proslavljala toli imenitni sestanek gasilstva. Gospod Hubalek je v francoskem jeziku napil navzočim zastopnikom iz Francoske, naroda, ki čuti s Slovani. Pozna je bila ura, ko se je začela dvorana prazniti. Godba je po raznih govorih izborna svirala samo slovanske skladbe. S spremljevanjem godbe se je navdušeno zapela vedno lepa pesem «Kje dom je moj».

Dne 15. ob 9. uri dopoldne se je otvorila gasilska razstava v velikem paviljonu na razstavnem prostoru v Kral. Oboře. Pred otvoritvijo je zapel zbor «Slavoj» Choral naroda češke od Prausa, potem je podal načelnik razstave, gospod Jindra, statistiko češkega gasilstva, ki šteje nad 3000 društev in 89.000 članov. Omenil je geslo «Svoji k svojim», zakaj vse tvrdke, ki so razstavile svoje izdelke — nad 60 — so domače tvrdke, in jasno se kaže napredek tudi na tem polju in ni se nam treba zatekati k tujcem. Končno je zaklical zunanji zastopnikom: «Dobro došli».

Zastopnik mestnega sveta, gospod Tereba, je v velikih potezah obrisal razstavo in jo potem otvoril. Ko je dr. Cviklicer še zahvalil odbor za njega izredno delavnost in posebno občino praško in druge korporacije, je zapel «Slavoj» pesem Bendlov choral, in ogledali smo si razstavljene predmete.

Med raznimi tvrdkami, ki so razstavile svoje predmete, omenimo posebno tudi pri nas znano tvrdko R. A. Smekal iz Čecha na Moravskem. Predmeti te tvrdke — 14 brizgalnic, mej temi posebno tri parne brizgalnice, katerih ena je za mesto Prago, dve mehanični lestvi, razne male lestve, oprave za gasilce, kakor: šlemi, pasovi, sekirice, dalje cevi i. t. d. — so vzbujali občo pozornost.

Brizgalnice so razstavile tvrdke: Fichtner, Busch v Branzenu, delničarska tvornica v Panoku, Červinka v Pragi, Havelka v Kuslinu i. dr.

Ob 10. uri dopoldne je bila slavnost petdesetletnice praškega gasilnega društva na prostranem dvorišču, kjer je gasilska centrala. Poleg navzočih gostov so prišli podpredsednik namestništva, gospod Dörfel, zastopnik policijskega ravnateljstva, gospod Zerloni, in drugi odličnjaki.

Slavnost je otvoril županov namestnik gospod dr. Groš. Opisal je v znešenih besedah delovanje gasilskega društva, zahvalil goste in navzočne dostojanstvenike za tako častni poset. Končno je razdelil med zaslužne gasilce častne diplome. Razdelili so se pri tej priliki tudi častni darovi na spomin petdesetletnice, in sicer zlate kolajne, lepi bokal in načelniku gasilnega društva lepa majhna srebrna brizgalnica.

Gospod dr. Groš je v imenu mesta povabil goste na ogled starodavne mestne hiše. V krasni mestni dvorani so se zbrali povabljeni in mestni svetovaleci. Nam so predstavili gospoda J. Dolenskega; on nas je vodil po mestni hiši in razkazoval nje imenitosti in zgodovinske spomenike.

Po tem zanimivem predavanju nas je povabil gospod dr. Groš na okrepčilo, ki je bilo pripravljeno za nas v majhni dvorani. V svojem govoru je pozdravil gospod dr. Groš došle in jim s prisrčnimi besedami napil. Posamezni zastopniki so zahvalili njega za laskave besede in posebno za lepo gostoljubnost mesta praškega ter želeli mestu procvit in prebivalstvu blagostanje.

Ob 12. uri opoldne se je začelo zborovanje zveze slovanskih gasilnih društev. To zborovanje je otvoril načelnik gospod dr. Cviklicer, a o delovanju je poročal gospod Baar. Pri tej priliki sta izročila zastopnika Francije, gg. Cayllé in Minota, častne svetinje desetim češkim gasilcem, katere je francoska zveza imenovala svojim častnim članom, med njimi sta bila načelnik gospod Maver in tajnik gospod Seidl.

Gospod Michalek je opozoril navzoče Slovence, naj oni delajo pri svoji zvezi na to, da tudi ona pristopi k slovanski gasilski zvezi; potem bi bilo vse v najlepši vzajemnosti.

Po raznih drugih razpravah, tičočih se gasilstva in pomočnih kolon ob vojni, je načelnik gospod dr. Cviklicer zaključil shod. Poprej je še prebral gospod starosta Mayer dospele telegrame, med drugimi iste iz Petrograda, Odese, Siseka, Zagreba, župana Hribarja iz Ljubljane i. t. d.

Ob 2. uri se je začel v dvorani na Zofijinem otoku banket, kjer so razni govorniki dali duška svojim občutkom do gasilstva, do mesta Prage in do slovanske vzajemnosti.

Po banketu smo se vozili po lepem praškem mestu, in vzpenjača nas je dvignila tudi do vrha Eifflovega stolpa, žal da je bilo oblačno in nam zabranjen lepi razgled.

Na večer smo zasedli lože v narodnem gledališču, kjer se je gasilem na čast pela opera «Psoglavci».

Pred početkom opere je bil prolog in živa podoba, kako rešujejo gasilci iz gorečega poslopja ljudi in imetje; — krasen prizor.

Občinstvo, ki je napolnjevalo gledališče do zadnjega kotička, se je divilo na krasni češki operi. Petje, godba, oprava, obleke in posamezni prizori v operi so morali ganiti vsakega. Res srečen narod, ki more pokazati kaj tako dovršenega, in to domačega, izvirnega. Libreto opere je vzet iz naroda, spisal je Čeh, uglasbil je Čeh, proizvajali so samo domačini. Slava!

Dne 16. zjutraj se je vršil slavnostni obhod po mestu. Dasi je deževalo, so se zbirali gasilci v Vinogradih; Kmalu je dež ponehal. V vrstah po šest mož so korakali gasilci po praških ulicah; povsod so bili burno pozdravljeni od mnogobrojnega občinstva. Skoraj eno uro so se pomikale vrste proti staromestnemu trgu. Bil je to imponanten mimohod do 16.000 gasilcev. Gosti so bili zbrani pred mestno hišo, kjer so gasilci korakali mimo. Gasilci so se uvrščali na prostornem trgu, ki je bil v kratkem napolnjen s gasilci. Potem je govoril gospod dr. Cviklicer navdušeno na mesto Prago in njega zastop. Po njegovem govoru je zadonelo iz 16.000 tisoč grl urnebesni «Slava», in godbe so zasvirale «Kje dom je moj». Županov namestnik gospod dr. Groš se je zahvalil na lepi ovaciji in končal svoj govor na procvit idealom gasilstva. Urnebesni «Na zdar» je zagrmel in godbe so zasvirale «Hej Slovani».

Na to se je vršila imponantna vaja gasilnih društev iz Prage in okolice, ki je pokazala vrlo izurjenost v vsakem oziru, kar je pač zasluga ravnatelja gospoda Vejdělíka. Po vaji so odšli gasilci zopet po mestu do Havličkeve ulice, kjer so se razšli. Popoldne smo si ogledali razstavo. Na večer je bil izboren koncert, kjer je prepeval kvartet «Kytara».

V ponedeljek so šli nekateri gasilci na «Karlovo Tyn», drugi zopet v agrarno razstavo v Pardubice, a večina v svoje domovje, nesoč seboj prelepi vtisk na zlato Prago.

Omenjati moram, da so bili Slovenci in Hrvatje kakor tudi Francozi sprejeti povsod gostoljubno. Slovincem in Hrvatom je bil prideljen za vodnika tajnik slovanskega kluba gospod Forman, ki se je trudil razkazati vse imenitosti zlate Prage.

Očrtal sem v tesnem prostoru to tako lepo uspelo slavnost, ki je ni motil najmanjši nered. Pokazalo se je, da so se med seboj veselili bratje slovanskih narodov.

Neredno vzdržavanje gasilnih strojev.

Po naši mili domovini so se začela širiti gasilna društva in med njimi opažamo tudi, da so začele občine naročevati tako potrebne gasilne stroje. Namen je zelo hvalevreden in vsaki taki občini ali gasilnemu društvu smo dolžni priznanje za trud in požrtvovalnost za doseženi smoter. Toda slavna gasilna društva in občine ne smejo misliti, da so že spolnila svojo nalogo, ako so si omislili gasilno orodje, t. j. brizgalnico, cevi in druge potrebne predmete. Tam, kjer je gasilno društvo, je treba moštvo temeljito poučiti, kako se rabijo stroji. Posebno važno je, da vsak gasilec pozna sestavo stroja, da ga zna razstaviti in sestaviti, ter tam, kjer je potreba, tudi dele namazati, zakaj če stroj ni dobro namazan in očiščen, ne bo deloval.

Občine pa, ki so se naročile stroje, morajo skrbeti, da si pridobijo v soseski ako ne društvo, saj toliko mož, kolikor jih je potrebnih za opravljanje strojev. Gasilna društva ali pa občine, ki si nabavijo gasilno orodje, posebno pa brizgalnico, morajo skrbeti za to, da ji dotični tvorničar ali njegov poslanec delovanje s strojem natančno pokaže in saj enega ali pa dva moža pouči v delovanju z novim strojem. Kjer ni gasilnega društva in kjer se je novo društvo oživelo, je treba skrbeti, da ima isto kovača ali pa ključničarja kot strokovnjaka, zakaj tak obrtnik vsaj pozna strojne dele ter se tudi takoj zapomni, kako se strojni deli razstavljajo in sestavljajo.

Dotičnik pa mora potem večkrat poskušati, ako stroj deluje zanesljivo, da se ob požaru stroj tudi resnično obnese.

Ob prihodu se stroji po navadi samo površno pregledajo in potem postavijo v hrambo ali pa jih, kjer je ni, spravijo pod kako zelo prašno šupo. Tam počivajo, dokler jih ne rabijo pri nastalem požaru. Nekatera društva ali pa občine imajo pa tudi navado, da imajo vsako nedeljo vajo s strojem. Pri vaji zmočijo cevi in po vaji spravijo vse skupaj v hrambo.

Temu pa ni tako. Vsako društvo in vsaka občina mora imeti človeka, ki mu je skrb za gasilno orodje in posebno za brizgalnico. Ta mora skrbeti, da je brizgalnica snažna, da so strojni deli namazani, zakaj stroj mora biti čist, in ventili in cilindri morajo biti dobro namazani. Vijaki vseh cevi, bodisi gumovih, sesalnih in vodovodnih konopnih cevi, imajo gumove vloge, da se morejo vijaki dobro in čvrsto spojiti, da nikjer ne prepuščajo zraka. Samo tedaj, ako bo stroj tako urejen, sme biti društvo brez skrbi, da bo stroj pri požaru takoj in brez kakega pogrška deloval in da ne bo odrekel svojemu namenu.

Pa ne samo društvo je trpelo na ugledu zaradi nesnažnega stroja, dotični tvorničar se je neopravičeno napadal in imel je nepotrebne potne stroške, da je uredil zanemarjene stroje, ki se niso nikdar pravilno čistili in mazali.

Društvo ni moglo delati s strojem, stroj ni nikakor zjemal vode, in vzroka niso mogli najti. Vsako gasilno društvo naj si dobro zapomni to: Vselej kadar se povrnejo gasilci s strojem od kakega požara domov, naj se še isti dan, gotovo pa naslednji dan očisti stroj. Ventile je vzeti iz zaklopnic, potem jih je dobro očistiti in s suho krpo obrisati. Prav tako je obrisati zaklopnice. Ventili se potem namažejo z vaselinom, samo mrtvih delov zaklopnic se ne sme mazati. Ko je to urejeno, se denejo ventili vsak na svoje mesto, pričvrstijo in nategnejo se dobro, da nikjer ne prepuščajo zraka.

Prav tako je ravnati s cilindri, ako se je brizgala blatna voda. Čepi se vzamejo ven, obrižejo se in namažejo z vaselinom. Ko se je cilindri poprej dobro osnažil, se vtakneta čepa zopet na svoja mesta nazaj.

Stroj, ki se bo tako vzdrževal, bo vedno deloval, in ni se bati nikake zapreke. Čast bo uživalo društvo in čast bo tudi tovarničarju ostala neoskrunjena.

Gasilstvo glavnega mesta Dunaja.

Dunajska mestna občina je izdala lično knjižico; v njej se popisuje razvitek gasilstva na Dunaju od prvega početka do leta 1901. Ker je knjižica zanimiva, posnamemo iz nje nekoliko zgodovinskih podatkov in nekolike statistike, kar utegne marsikoga zanimati.

Dolgo časa ni mogel človek ničesar učiniti proti ugonablja-jočemu požaru; ali napredku časa je pripisati, da se moremo sedaj tudi temu uničujočemu elementu dobro postaviti v bran. Izkušnja je bila tudi na tem polju najboljša učiteljica. Silne škode po požaru so prisilile ljud, da se je postavil v brambo vsaj s sredstvi, ki so mu bila na razpolago; izdali so se primerni ukazi radi zgradbe in kritbe hiš. Umevno je, da spravi ogenj v mestih, ki imajo ozke ulice in so slabo pre-
skrbljena z vodo, prebivalstvo v strah in obup! Da se ta so-
vražnik kolikor toliko premaga, so izdala mesta svoje ukaze in
novodila. Najstarejše navodilo, kar se jih je zasedilo na Dunaju,
je gasilni red iz leta 1278. Ta gasilni red je bil razglašen po
Rudolfu Habsburškem; povod temu je bil velik požar leta 1276.

Ta in vsi poznejši gasilni redi so merili največ na organizacijo gasilstva. Gasilni redi so nalagali meščanom dolžnost, da se jim je bojevati proti ognju prav tako, kakor se jim je bojevati proti zunanemu sovražniku. Čehe zidarjev, tesarjev in drugih stavbenikov kakor tudi dimnikarji so pomagali pri požarih; pivarji so imeli nalogo, dovažati vodo; sploh je določal gasilni red, kako se imajo posamezniki vesti in delati na pogorišču. Ako je nastal ogenj, so se mestna vrata zaprla in mestno ob-
zidje je bilo zastraženo po oboroženih meščanih, zakaj ravno
ob takih prilikah se je sovražnih približal najraje.

Leta 1525. je pogorelo na Dunaju 416 hiš; leta 1529. je mesto veliko trpelo vsled oblege po sultanu Solimanu. Te in enake nezgode so mestni svet prisilile, da je na povelje cesarja Karla V. izdal dne 28. aprila 1534. gasilni red, ki pred-
pisuje med drugim tudi, da mora biti na zvoniku cerkve
sv. Štefana stražnik.

Ta stražnik, smelo rečeno najstarejši stražnik, je moral vsak ogenj naznaniti, da je zvonil plat zvona; smer ognja je zaznamoval, da je na dotični strani razobesil podnevi rdečo zastavo, ponoči rdečo luč. Ta gasilni red se je dopolnil leta 1542. in leta 1543. Veljal je do leta 1666., v tem letu se je izdal nov gasilni red.

Veliki požar na cesarskem dvoru leta 1668. in požari med oblego Dunaja po Turkih leta 1683. so provzročili, da se je leta 1688. izdal nov gasilni red.

Ta takozvani Leopoldov gasilni red ima natančna določila o razdelitvi gasilnih priprav in shajališč za posamezne cehe, meščane in rdečo stražo.

Mestni podkomornik je moral skrbeti za orodje in ljudi; nadzorovati je moral stavbene delavce in kaznovati zanikarneže.

Za vlade slavne cesarice Marije Terezije se je dunajsko gasilstvo dobro razvilo. Gasilni in policijski red z dne 2. maja 1759. je dal podlago za ustanovo mestne gasilne straže, določal je njeno opremo, dal naredbe, posebno za dimnike, in prepovedal kriti strehe s škodlami. Novo je bilo v tem redu, da se je mesto raz-
delilo v požarne okrajne komisarijate, ki so imeli nalogo, v
svojem okrožju vsako leto pregledati vsaj dvakrat vse hiše glede
ognjevarnostnih naprav. S tem Terezijanskim gasilnim redom iz
leta 1759. se začne zgodovina dunajskega poklicnega gasilnega
društva! Mestnemu podkomorniku je bilo podrejenih 40 gasilnih
hlapcev in dimnikarjev, dalje stavbeni rokodelci. Konji za briz-
galnice in vodne vozove so stali v podkomornem uradu, danes
gasilni centrali, noč in dan opremljeni. Podkomorniku je bilo
izročeno povelje na pogorišču, a on je bil odgovoren komisiji,
ki jo je imenovala vlada.

Delovanje te komisije je bilo kaj strogo, tako je bil n. pr. šotski samostan zagrožen s kaznijo 1000 cekinov, ako ne odstrani sena in slame iz podstrešja. Tudi uporaba železnih peči in dimnikov je bila v istem času strogo prepovedana. Ta strogost je bila umestna, ker se je požarni policiji večkrat nasprotovalo. Neki kronist poroča, da se je pri požaru v hiši nemškega viteškega reda gasilcem grozilo, da jih polijejo z vročo vodo, ako se isti ne odstranijo precej.

Dasiravno so bile te naredbe in ukazi vsestranski, vendar se je v teku desetletij pokazalo, da so pomanjkljivi; posebno potrebno je bilo prenameniti naredbe, ker se je mesto jako razvilo. To se je zgodilo z gasilnim redom cesarja Franca I. z dne 31. decembra 1817. Ta gasilni red je imel zelo stroge določbe; med drugim ni dopuščal, da se peče kostanj na ulici.

Po teh naredbah so morale biti opremljene mestne brizgal-
nice s 24 sežnjev dolgimi usnjatimi cevmi in 4 bakljami,
pregled ognja v javnih in zasebnih poslopih je bil na novo
določen; za gledišča štirikrat na leto. Tudi je bilo zaukazano
ogenj naznanjati, in za to naznanilo se je določila naznanjavcu
celo nagrada.

Ta naredba, ki se je pa večkrat dopolnjevala, je bila veljavna do leta 1884. Leta 1855. se je raz zvonika sv. Štefana vpeljal brzovjav, po katerem se naznanja središču (centrali), kje gori.

Vsled velikih požarov leta 1848. in leta 1849. se je končno organiziralo leta 1862. gasilstvo s podružnicami v okrajih II. do IX., katere vse so bile medsebojno brzovjavno zvezane in opremljene s Knaustovimi brizgalnicami in raz-
nimi lestvami.

Po dolgoletnih posvetovanjih se je gasilstvo leta 1884. na novo organiziralo.

Glavne točke te organizacije so: Ločitev gasilstva od mestnega stavbenega urada in poveritev istega samostojnemu poveljniku, pomnožitev moštva, prevzete gasilne straže v gledališčih med predstavami, pomnožitev avtomatov in hidrantov i. t. d.

V zadnjem času se je gasilstvo hitro razvijalo. Pomnožilo se je brzojavno omrežje, pridobilo novega orodja in oprave in preskrbela voda. Leta 1886. se je dosegla samosvoja vprega; konji so vedno pripravljani in na razpolago. Ko so se leta 1892. priklopila predmestja mestu, združila so se tudi prostovoljna gasilna društva s poklicnim društvom, in bogato opremljena z orodjem, delujejo ta društva vsestransko kar najbolje.

Dandanes je dunajsko gasilstvo kos vsaki še tako težavni nalogi. Ono ima dobro izvežbano moštvo in sarže, izborno orodje in je v najkrajšem času na pogorišču, da s pomočjo hidrantov uduši ogenj kar najhitreje.

Dunajsko gasilstvo sestoji iz poklicnega gasilnega društva, ki šteje 7 častnikov, 2 uradnika in 452 mož, dalje iz 34 prostovoljnih gasilnih društev s 1028 možmi.

Javne straže so: 1 v centrali, 1 glavna straža, 4 straže parnih brizgalnic, 9 v podružnicah in 2 domači gasilni straži. Prostovoljna gasilna društva imajo 35 gasilnih hramb.

Vse to gasilstvo ima 41 vozov za moštvo, 9 parnih brizgalnic, 54 drugih vozovih brizgalnic, 22 premikalnih lestev, dalje razne druge lestve, vozove za orodje, vozove za vodo in veliko manjših brizgalnic. Poleg 122 konj, ki služijo le gasilstvu, je najetih še mnogo parov konj od izvoščekov.

Na cestah je 1527 hidrantov, v hišah pa 1680; voda se pa dobiva še iz 21 basinov in 28 iztokov, ki se rabijo za škropljenje cest.

Brzojavno in telefonsko omrežje ima 247 postaj, 445 cestnih avtomatov in 945 signalnih zvoncev. To omrežje je 780 kilometrov dolgo. In vedno se vse še pomnožuje!

V premislek.

Pomanjkanje gasilnih priprav je bilo že šestokrat vzrok razširjenju požara. Izpočetka bi se lahko ogenj omejil z majhno brizgalnico, ako bi bila taka pri rokah, tako pa, ker je ni, se ogenj bliskoma razširja, in preden pride pomoč, je že lepo število hiš in poslopij uničil pogubonosni element. Kako dobro so v tem oziru preskrbljene druge dežele! Ni je večje vasi, da bi ne imela brizgalnice, da celo v majhnih krajih se tako dobi. A kako je pri nas! Z žalostjo se mora konstatirati, da je še večina krajev brez vsakih gasilnih naprav. Ni čuda, da so nesreče tako velike. Oglejmo si le poslednja ognja v Podbrezjah, Vačah i. t. d. Bodo li kdaj pogoste nesreče zdramile take zaspane župane, da bodo začeli spolnovati gasilsko postavo z dne 15. septembra 1881. leta? To zahteva, da morajo vsi merodajni faktorji z največjo odločnostjo poseči in občinam zaukazati, da se preskrbe z gasilnim orodjem. Naj pa ne ostane samo pri dopisih, ampak župani se morajo izkazati z računom, da so kupili tako potrebno brizgalnico. Nič naj ne veljajo njegovi ugovori o uboštvu ljudstva, često se izdaja denar za druge manj potrebne reči, a ni ga škoda, za gasilstvo pa je škoda vsakega vinarja. Res imamo župane, ki se zanimajo za stvar in radi kaj žrtvujejo in občinski odbor v to pregovore; a takih je bore malo, največ je nasprotnikov. Tudi takih imamo, ki vse obljubijo, a ne storé prav nič. Postava je sicer tukaj, ali mrtva črka ne bo nikdar kaj pripomogla, ako se ista ne oživi. Brizgalnice niso tako silno drage; 1000 kron in to v več letih zmore pač lahko vsaka občina.

Gasilna društva store svojo dolžnost še izven domače občine, to se je pokazalo pri zadnjem požaru na Vačah; prihiteli so bili gasilci iz Litije. Toda gasilna društva, ki so zakopana v dolge, si ne morejo pomagati brez podpore, in občine naj dovoljujejo potrebnih podpor. Naposled morajo ta opešati, če se zanje ne briga občina ali njeni zanikarni župan, ki mu je le za župansko čast, a za delo, za koristno delo pa prav nič. Mogoče misli na kaj — na svojo gostilniško obrt.

Torej, oblastva, na delo! Na delo z vso odločnostjo, potem se mora obrniti na bolje! V to pomozi Bog!

Blagoslovljenje gasilnega orodja dne 12. julija t. l. v Vodicaх na Gorenjskem.

Posamezen človek je pritlikavec, preslaboten za velika dela. Kaj bo en sam! Saj ne bo ničesar opravil! Ne bo zmogel! Ne bo nič! — Tako se večkrat sliši. A če se ljudje združijo, potem je pa druga, potem pa ljudje drugače govore. Zdaj bo pa že nekaj, ko jih je toliko! — pravijo. Zdaj se bo pa že poznalo, kjer bodo prijeli. Dà, dà, kaj velikega se da ustvariti le z združenimi močmi — viribus unitis.

Ptice selilke se združijo v jeseni, preden odlete na topli jug, v mogočne jate. Posamezne bi treščil veter ob tla, ugrabile bi jih ujedne ptice, in po njih bi bilo. A združene v jati se ne boje ne vetrov ne ujed; združene v jati že čutijo topli jug, kamor hite. In tako prelete n. pr. male ptice lastavice združene v jatah dežele, države in morja, da si tamkaj v vroči Afriki postavijo svoj dom in s svojim prijetnim čričanjem razveseljujejo srce človeško. Le z združenimi močmi morejo te male stvarce premeriti take daljave.

Tudi mi smo se združili!

Ne topli jug, žareči ogenj, ki se je v šestih mesecih petkrat pojavil v vodiški fari, nas je združil v jato 33 mož. Prepričani smo bili, da posamezen človek, in če je tudi močan kakor Samson, ne opravi veliko, kadar se pokaže rdeči petelin na krovu zbeganih stanovalcev. Zato smo se združili v jato, ki je naše gasilno društvo. Jednega smo duha, jednega srca; združeni hočemo braniti domove, kadar jim bo pretela ognja moč, da jih uniči v prah in pepel; združeni hočemo delovati tako Bogu na čast, kakor bližnjemu v pomoč.

Dne 1. marca t. l. se je društvo ustanovilo, na Marjetno nedeljo popoldne, to je 12. dan julija, pa je praznovalo slavnost blagoslovljenja gasilnega orodja. Ta dan je bil dan veselja za vso vodiško faro in, tako upamo, za vse mile goste, ki so prišli od blizu in daleč na to slavnost.

Vas se je ob tej priliki odela slavnostno. Trobojnice so vihrale raz hiše in mlaje. Tostran kapelice se je postavil šator, kjer je stala v vencih in cvetju in zastavah brizglja.* Ob šatoru je bil postavljen slavolok z napisom: «Dobro došli, bratje mili!» in: «Šlava vrlim gasilcem!»

Na slavnost se je odzvalo 11 bratskih društev; celo iz Mošenj in Leš so prihitali vrli gasilci. «Zvezo» sta zastopala gg. nadzornik Achtsehin in tajnik Trošt. Hvala vam srčna! Brez vas, mili bratje, bi ne bilo tedaj tako lepega dne v Vodicaх!

Ob četrt na tri je pozdravil došla gasilna društva, zbrana ob slavoloku, vodiški načelnik nekako tako-le: «Vrli gasilci! Mili bratje naši! V čast si štejem, vas v imenu občine vodiške in v imenu gasilnega društva vodiškega najiskreneje pozdraviti. Umeli ste nas, ko smo vas vabili, to nam priča dolga vrsta krepkih mož v lepi gasilski obleki. Vi prihajate k nam, vi ste med nami, bratje med brati! Bodite uverjeni, da vas umemo. Dà, eden za vse, vsi za enega! to je vaše, to je naše geslo, kakor ob ognju, tako tudi ob dneh veselja; zato ste prihitali semkaj, da delite z nami kot bratje z brati veselje današnjega dne. Kličem vam iz dna duše: Dobro došli! Na pomoč, na pomoč!» — Godba je zdaj zaigrala avstrijsko himno, na kar so odkorakala društva v prekrasno župnijsko cerkev k popoldanski službi božji.

Po popoldanski službi božji je domači župnik, častiti gospod svetnik Simon Žužek, veliki dobrotnik gasilnega društva vodiškega, po v srce segajočem navdušenem nagovoru blagoslovil brizgljo in drugo gasilno orodje. Nato so društva po običajnem defiliranju odkorakala na vrt gostilne «Pri Janezu», kjer se je mej sviranjem kamniške meščanske godbe vršila prosta zabava.

Odtegnimo se za nekaj trenutkov prosti zabavi in podajmo se v šolsko poslopje. Tamkaj se je zbralo gasilno društvo lešansko, na čelu mu gospod podžupan Valjavec in gospod učitelj Labernik. Odtegnili so se ti hrupni zabavi na vrtu, da izročé nadučitelju vodiškemu diplomu. Gasilno društvo v Lešah

* Brizgljo je društvo naročilo pri tvrdki R. A. Smekal v Zagrebu. Mora se reči, da nam je tvrdka vrlo dobro postregla tako z brizgljo, kakor tudi z ostalim gasilskim orodjem. Štejemo si v prijetno dolžnost, to tvrdko tople priporočati.

je namreč tega v svojem občnem zboru dne 8. septembra 1902 kot ustanovnika ondotnega gasilnega društva radi njegovih zaslug izvolilo častnim članom in poveljnikom. Gospod podžupan Fr. Valjavec je po ljubezni polnem nagovoru izročil gospodu nadučitelju kot prejšnjemu ondotnemu učitelju in načelniku gasilnega društva diplomu. Ta se je zahvaljeval: «Čast mi je sprejeti sedaj diplomu iz vaših rok. Rad jo sprejemem in z veseljem jo prejmem, saj ta diploma je znamenje ljubezni in prijateljstva, v katerem smo živeli, ko smo še skupaj bivali tam v oni mirni vasi pod Dobroč; ta diploma je znamenje, da nas še vežejo prijateljske vezi, dasi nas ločijo prostrane daljave; ta diploma je znamenje, da tudi v prihodnje ne more izruvat iz naših src noben vihar lepe cvetke pravega in resničnega prijateljstva; mislim, da lahko rečem s pesnikom:

Mi pa ostanemo, kakor smo b'li,
enega duha, ene misli.

Jaz vas za ta izraz prijateljstva in ljubezni najtopleje zahvaljujem. Sprejmite zagotovilo, da dokler mi bo bilo v prsih srce, bo bilo tudi za vas in za vaše društvo. Želim pa, da ostane vaše društvo vedno tako edino in vztrajno kakor doslej, da bo moglo takó vedno blagodejno delovati Bogu na čast, bližnjemu v pomoč.

Dovolite, da vzdignem svojo čašo in napijem društvu v Lešah in njega duši gospodu podžupanu Valjavcu ter svojemu tovarišu gospodu Laberniku: Bog vas živi! Na pomoč!»

In preden so se Lešanje podali zopet na pot proti domu, prišli smo se od njih posloviti mi vodiški gasilci. Govoril je Lešanom v slovo prav lepo naš četovodja Fr. Gubanec. Nato se je ginljivo poslavljaj od nas gospod župan Fr. Valjavec. Po njegovem govoru sta pristopila k njemu dva naša gasilca ter ga dvignila na rame, množica pa je dvigala klobuke in čepice ter klicala vrlemu možu: Na pomoč! Živel! Slava!

Lepa slavnost je le prekmalu minila. Mila bratska društva so nas po svoji sicer lepi navadi le prekmalu ostavila. In tako smo bili o mraku na vrtni veselici zbrani samo še domači gasilci. Veselje je žarilo na naših vedrih licih. Napivali smo navzoči naši kumici, ljubeznivi gospodični učiteljici Mariji Kratnerjevi, napivali smo bratski slogi in edinosti, in tako je pošel dan veselja in sreče.

Alojzij Grajzar,
tajnik.

Zaslužnemu gasilcu v spomin.

Z Bleda. Žalostna novica, da se je dne 26. marca zjutraj ponesrečil podnačelnik našega gasilnega društva, gospod Anton Wester, je pretresla marsikaterega. Peljal se je on dne 25. marca opoldne s štirimi prijatelji v Bohinj. Ko so se zvečer vračali domov, je vozil voznik v prehitrem diru, voz se je prevrnil in gospod Wester je padel tako nesrečno, da je v četrť uri potem umrl. Velika izguba je on za naše društvo; on je bil edini član, ki je bil pri društvu od početka do njegove smrti, neprenehoma 18 let. Deloval je v korist društva z vsemi svojimi močmi kot gasilec, pozneje kot blagajnik in zadnje leto kot podnačelnik. Ni bilo požara, da bi se ga on ne bil udeležil; on ni izpustil vaje brez tehtnega vzroka nikdar. Slavnostnih prireditev bratskih društev se je udeleževal z največjim veseljem, ako mu je bilo le mogoče; bil je v resnici eden najbolj zaslužnih članov našega gasilnega društva.

Da je ljudstvo cenilo njegove zasluge, se je videlo na dan njegovega pogreba, zakaj takih pogrebov je bilo na Bledu še malo. Z udeležbo pri pogrebu so mu izkazali zadnjo čast: Zaveza gasilnih društev Kranjskih po svojem zastopniku gospodu nadzorniku Albinu Achtschinu, ljubljansko gasilno društvo po svojem načelniku gospodu Ludoviku Štriclju, Bratska gasilna društva iz Bohinjske Bele, Ribnega, Radovljice, Breznice, Gorij in Mošenj. Seveda tudi od domačega gasilnega društva ta dan ni ostal nihče doma. Naj bo na tem mestu vsem zgoraj imenovanim društvom in njih načelnikom za izkazano zadnjo čast našemu nepozabnemu tovarišu izrečena najiskrenejša zahvala. Vrlemu in zaslužnemu Westru pa bodi zemljica lahka in ohranjen trajen spomin.

Dopisi.

Ogenj v Pollakovi tovarni v Ljubljani. Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo ima zabeleženo v svoji kroniki že dokaj velikih in nevarnih ognjev. Med največje ognje spadajo vsekako oni v starem deželnem gledališču, v kamniški smodnišnici, pri Jakopiču na Rimski cesti i. t. d. Tem se je v noči od 2. na 3. maja t. l. pridružil še ogenj v Pollakovi tovarni v Ljubljani na Sv. Petra cesti, ki je uničil 42 m dolgo in 25 m široko šupo za čreslo, stroje za sekanje čresla in več vagonov čresla. Ogenj je nastal, kakor se zatrjuje, da je prišel s čreslom v stroj kamen, in stroj je, zmlévši kamen, okresal iskre, ki so padle v čreslo. Ogenj je v čreslu tlel, dokler ni dobil duška, da je izbruhnil. Ko je dobil ogenj duška, se je hipoma razširil po celem poslopju, in stoprav sedaj se je opazilo, da je ogenj v tovarni. Ogenj so opazili policijski stražniki, ki so četovali po šentpetrskem predmestju in po Poljanah. Obvestili so takoj hišnika, gasilstvo in vojaštvo; obenem pa je dvakratni strel na Gradu naznanil spečim Ljubljančanom, da je v mestu ogenj. Načelnik gasilnega društva, gospod Ludovik Štricl, je bil prvi na licu mesta, in nekaj trenutkov pozneje je že pridrdral prvi oddelek gasilcev iz Mestnega doma. Komaj so gasilci došli, so že iz čveterih cevi v prasketajočih curkih tudi lili vodo na sosednja poslopja, katerih se je že prijel ogenj. Med tem, ko so štiri cevi branile sosednja poslopja, se je pomnožilo gasilstvo in pomnožile so se tudi cevi. Priloženi narisek predstavlja gasilce v onem trenutku, ko so bili v največjem delu. Pota in vhode sta mnogoštevilnim gledalcem zaprla žandarmerija in vojaštvo, napravivši kordon okoli gorečih in sosednjih poslopij. Z velikim trudom in naporom je omejilo gasilno društvo ogenj na šupo za čreslo in tako rešilo ostalo tovarniško poslopje, ki je na dveh straneh tik pogorele šupe. Škode je približno 40.000 K, a da je gasilno društvo prišlo za par minut pozneje na pogorišče, bila bi presegala škoda stotisoče. Lastnik tovarne, gospod Pollak, je z laskavimi besedami zahvalil gasilno društvo ustno in pozneje tudi po listih za naporno in uspešno delovanje. V priznanje je on podaril gasilnemu društvu svoto 200 K v društveni podporni sklad. Tudi banka «Slavija», pri kateri je bila tovarna zavarovana, je podarila gasilnemu društvu za uspešno delovanje 200 K.

Občinskemu svetu ljubljanskemu je župan gospod Ivan Hribar poročal o ognju, o uspešnem in napornem delovanju gasilnega društva, in občinski svet je soglasno izrekel zahvalo in priznanje gasilnemu društvu in njega načelniku gospodu Ludoviku Štriclju starejšemu.

Priznanje in zahvala od občinstva je dobro vplivala na društvo, in bolj ko prej spoznava vsakdor blagi in človekoljubni namen gasilstva.

Ludovik Štricl, mlajši
poveljnikov namestnik I. oddelka.

Mošnje. Blagoslovljenje gasilnega doma v Mošnjah.

Vsako društvo, posebno gasilno, ne more delovati in se gibati po svojem brez svoje strehe, svojega doma; to je tudi privedlo še mlado gasilno društvo mošenjsko do sklepa, postaviti si svoj dom. Nameravano pa se je izpeljalo še dosti lahko; občani so se vrlo izkazali; dali so veliko potrebnega gradiva, in nekateri so posegli precej globoko v žep. Prejšnji častiti župnik, gospod Berlic, je dobrodušno posredoval, da se je smel ta dom postaviti na krasnem prostoru župniškega posestva blizu šole. Društveni odbor — to je glavno — pa je neumorno delal, da se je vse potrebno izvršilo.

Nedelja, dne 21. junija, je bila odločena, da se dom blagoslovi. Sosedna in tudi daljna društva so se povabila k slavnosti in mnogoštevilno so se tudi odzvala povabilu. Zastopana so bila: Ljubljana, Begunje (z zastavo), Breznica, Bled (z zastavo), Cerklje, Kamna Gorica, Kropa, Leše, Radovljica (z zastavo), Ribno (posebno številno) in Vodice; skupno 182 gasilcev.

Pri sprejemu je udeležence pozdravil župan mošenjski, gospod Pristavec, in nato je nadzornik zaveze mnogozaslužni gospod Achtschin prevzel vrhovno povelje. Društva so korakala v Mošnje do gasilnega doma, ki je bilo okinčano po domačih dekletih z venci. Pri tem se je posebno odlikovala učiteljica gospodična Faturjeva.

Častiti gospod župnik Ivan Trpin je pred blagoslovom ogovoril navzočne in pretresljivo omenil, da smo si bratske pomoči vselej, posebno pa v sedanjem času brezobzirnega boja zelo potrebni. In ravno gasilno društvo ima kaj važno ulogo, pomagati bližnjemu v potrebi. Sklepal je z: Bog vas blagoslovi! Na pomoč! In Na pomoč! so zaklicali gasilci in mnogoštevilno občinstvo. Po blagoslovu so odkorakala društva v lepem redu mimo dostojanstvenikov na gostilnični vrt gospoda načelnika Kocijančiča, ki jim je postregel z izborna pijačo in dobrim prigrizkom.

Slavna godba radovljiške požarne brambe je sodelovala pri slavnosti in nato svirala na vrtu; res impozantno je delovala pod vodstvom gospoda kapelnika Šejnosta; pri koncertu sem slišal navzočega strokovnjaka, gospoda Mauracherja iz Linea, ki se ravno mudi na bližnjih Brezjah, kjer postavlja orglje za romarsko cerkev; čudil se je, da se na deželi sploh najde tako dobre godbe.

Priporočamo godbo, ki igra na pihala in lok, drugim društvom; poslužijo se je naj ob priliki.

Ure, namenjene v zabavo, so hitro potekale, posebno ker so peveci društva Bled, Kamna Gorica, Radovljica posamezno ali skupno med presledki godbe peli več lepih pesmi. Navdušen gasilec gospod Roblek v daljni Hrvaški pa je udeležence telegrafično pozdravil.

Nismo pričakovali, da bo udeležba tako velika in da se bo vsa slavnost razvila tako udobno domače. Veliko je pripomoglo, da se je slavnost vršila popoldne (enake slavnosti naj bi se radi večje udeležbe vršile le popoldne). Upam, da ostane ta dan, velik za mošenjsko gasilno društvo, udeležencem, posebno pa domači občini v spominu. Na pomoč!

Navzoč gasilec.

Občni zbor gasilnega društva na Bledu.

Načelnik ostvori zborovanje in pozdravi navzoče tovariše in občinskega zastopnika ter konstatira sklepčnost zbora.

Tajnik poroča, da je društvo imelo v prejšem letu članov: 39 delavnih, 5 častnih in 10 podpornih, vaj je imelo poučnih osem in dve vaje na prostem; veselico je priredilo eno. Društvo je sodelovalo pri požaru v Bodeščah; slavnosti se je udeležilo na Bohinjski Beli in v Ribnem.

Blagajnik poroča, da je bilo skupnih dohodkov 558 K, stroškov pa 251 K 86 h; od preostanka 306 K 14 h se je plačalo na dolg 300 K. V blagajni je ostalo 6 K 14 h. Dalje priporoča blagajnik, naj se nabavljajo le najpotrebnejše priprave, in delati moramo na to, da se društveni dolg kar najbolj zniža.

Načelnik, kot blagajnik bolniške blagajnice, poroča, da je imela bolniška blagajna konec leta 31 članov, ki so mesečne prispevke vsi redno vplačali. Skupnih dohodkov je bilo 215 K 82 h, bolnišičine in zdravniških stroškov se je izplačalo 31 K 82 h; preostanek znaša 184 K 02 h, skupni zaklad konec leta 965 K 78 h. Načelnik naglašja še, kako velikega pomena je ta blagajnica za člane; naj bi torej vsak član redno vplačeval mali mesečni prispevek.

Izvolijo se še pregledovalci računov.

Ker posebnih predlogov ni bilo, sklene načelnik, zahvaljujoč se navzočim za udeležbo, občini zbor.

Tržič. Vzrok, da od tukajšnjega gasilnega društva nisem že več let nič poročal, je, da ni bilo nič poročati. V tem času nismo imeli nobenega požara, ker sta nas obvarovala Bog in sv. Florijan vsake nesreče. Štiri leta so že skoraj pretekla, odkar je bilo naše društvo poslednjič poklicano na pomoč. Toda ti časi so žal minili, in naše društvo je v petih tednih hitelo trikrat k požaru. Dne 10. aprila (to je na Veliki petek) se je užgal dimnik pri posestniku in mizarskemu mojstru Francu Logarju. Streha je bila lesena in se je takoj užgala; in ko so naši gasilci pod vodstvom načelnikovim, K. Mallyjevim, prihitali na lice mesta, je bila že vsa streha v ognju. Mnogo smo se trudili, da smo rešili bližnje hiše in skednje in da smo zabranili ognju vhod skozi strop v gornje sobe. Rešilno delo je oviralo posebno to, da smo morali vodo črpati iz jarka, ki leži 140 m visoko. — Drugič nas je klical glas trobea dne 6. maja ob pol 11. uri ponoči. Užgal se je namreč pri hiši gospoda Ferda Stareta dimnik. Ker stoji veliko poslopje, krito

z deskami, skoraj sredi trga, je bila nevarnost tem večja, ker je veter močno pihal in raznašal saje po okolici, kjer stoji več hiš, ki so tudi krite z deskami. Nizki, železni dimnik je bil takoj ves razbeljen, in skrajni čas je bil, da je naše moštvo dospelo na streho; vnela se je bila že na večih krajih. Gotovo se bi bil ogenj močno razširil, ko bi ne bil pred nekaj dnevi pomočil dež strehe; ves trg je bil v nevarnosti. — Dne 19. maja smo bili ob pol 10. uri dopoldne tretjič klicani na pomoč. Gorelo je v vasi Kovor, ki je dobre pol ure oddaljena od nas, pri posestniku Jožefu Dobrétu hiša, skedenj in hlev. Pod vodstvom načelnika gospoda Mallyja smo bili kaj kmalu na pogorišču in branili smo sosednje hiše ognja. Ostali smo tam do 1. ure popoldne in smo pogašali goreči les na strehi in slamo, ki se je užgala vedno iznova. — Dne 4. maja smo obhajali dvajsetletnico obstanka našega društva. Zjutraj ob 7. uri je bila slovesna sveta maša, popoldne ob 1. uri glavna vaja v zgornjem delu trga in po vaji smo z godbo skupno odkorakali v bližnjo vas Bistrico. Tam smo se v gostilni gospoda L. Aljančiča ob dobrem vinu in dobri jedi zabavali prav dobro do noči in potem smo se zopet z godbo vrnili v trg. Na pomoč. N. I.

Zahvala.

Delegatom slovenskih in hrvaških gasilcev, ki so bili na gasilskem shodu v Pragi in ki so se udeležili petdesetletnice praškega gasilnega društva, so izkazali brati Čehi sploh in posebno češki gasilci izredno gostoljubnost in prijaznost. Za toliko gostoljubnost in naklonjenost štejemo si v dolžnost, izreči svojo iskreno zahvalo slavnemu zastopu mesta Prage, slavni gasilski zvezi, posebno nje starosti gospodu Matiji Mayerju, našemu ciceronu gospodu tajniku P. Formanu in vsem bratom gasilcem sploh. Dnevi bivanja v Pragi nam bodo začrtani nepozabno v naših hvaležnih srcih.

Na pomoč! Pomož Bog! Na zdar!

Jožef Absac

za gasilno društvo v Karlovcu

Ludovik Štricelj

za gasilno društvo v Ljubljani

Franc Ks. Trošt

za zvezo kranjskih društev.

Zahvala.

Slavna Radovljiška posojilnica je blagovolila podeliti našemu gasilnemu društvu za l. 1902. podporo v znesku 30 K. Za ta velikodušni dar izreka podpisane najboljše zahvalo.

Ivan Rus

načelnik gasilnega društva na Bledu.

Zagreb. Pri razstavi gasilnih strojev in pomočnih predmetov v Pragi je dobila tvornica R. A. Smekala dve največji odlikovanji: prvo počastno diplomu in zlato kolanjo.

Anihilator

je majhna ročna brizgalnica iz dobre kovine. Ta brizgalnica je jako priprosta, in ker je lahka in priročna, lahko dela vsakdo z njo. Vodni curek se brizga z njo do 20 m v daljavo; prenaša jo lahko poljubno. Posebno jo priporočamo delavnicam, gledališčem, bolnicam, sploh je ne bi smeli pogrešati v nobeni količini večji hiši, posebno pa bi jo morale imeti naše čitalnice in naša društva, ker se je že marsikaj po nepredvidnosti vnelo na odrih. Tudi gasilnim društvom služi izborna za ogenj v notranjini, ker se ne izgubi časa s polaganjem cevi. Te vrste brizgalnice ima v zalogi

trvdka

K. ROSENBAUER v Lineu

za ceno 50 K.

Da je uporaba te brizge umestna, dokazuje dejstvo, da proda omenjena trvdka vsako leto nad 60 takih brizgalnic.

Poziv!

Nekatera gasilna društva še niso vposlala za letošnje leto **izkazov in članarine**. Opozarjamo vsa dotična društva, da čim prej store svojo dolžnost, da bode red v poslovanju in da nam prihranijo nadležno pismeno opominjevanje, kar provzroča le delo in stroške.

Zvezni odbor.

J. Červenka

v Pragi VII., 392

priporoča vsakovrstne vozne in ročne brizgalnice, plezalske lestve, cevne vijake, sploh vse gasilske priprave.

Vse v največji izberi, po nizkih cenah in ugodnih plačilnih pogojih.

Jamstvo 5 let.

Jamstvo 5 let.

C. kr. privileg.

tovarna brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

brizgalnice vsake vrste, hidrofore in vse drugo ognjegasilno orodje.

Najugodnejši plačilni pogoji.

Ustanovljeno l. 1867.

Diplome

za gasilce, veterane in častne občane, spominske liste, učna pisma itd. izdeluje lično in ceno

R. Aust

Dunaj, III/A, Ungargasse 47.

I. gorje-avstrijska naprava gasilnih orodij in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsakega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanične pomikalne lestve.

Vsakojaka oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne cprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekosljive dobrote.

Cenilniki zastoj in poštnine prosto. Olajševalni plačilni pogoji.

Založil odbor zveze kranjskih gasilnih društev. — Tiskala Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Josip Kolar & Co.

Ljubljana Mestni trg št. 9 Ljubljana

priporočajo izdelke iz gume
prve vrste konopne cevi za gasilna društva

tehnične in kirurškične priprave, obveze itd.

Priporočamo se sl. gasilnim društvom in oblastvom.

Spričevalo.

Odbor ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva si usoja naznaniti, da je s cevmi, katere je pri Vas naročil, povse zadovoljen. Cevi, katere ste nam vposlali — bilo jih je okolu 300 m — so se odlikovale izmed vseh drugih vzorcev, kajti pri preskušnji so držale do 14 atmosfer, in prav to nam je dalo povod, da smo se odločili za Vaše cevi. Cena Vaših cevi je primerna in pri prvi potrebi rade volje zopet z Vami stopimo v dogovor.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1902.

Za odbor:

J. Mikuz s. r., zapisnikar. Ludovik Štricelj s. r., načelnik.

J. C. Gerber

trgovina s papirjem in knjigoveznica

Kongresni trg Ljubljana Kongresni trg

ima vse uradne knjige za gasilna društva v zalogi, in sicer:

A. C. Achtschin «Vežbovnik»	1 K — v
Osnovnik	3 » 10 »
Službeni zapisnik	3 » 10 »
Blagajniška knjiga	1 do 2 K
Zapisnik	1 » 2 »

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Czechu pri Prostejovu

podružnice: Zagreb-Praga-Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d.

priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja, pasov i. t. d., kmetijskih strojev, peronospora-brizgalnic po najnižji ceni

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najboljše vrste po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi pogoji na obroke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica **R. A. Smekal — Zagreb.**